

Måltidens betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken

En litteraturstudie

Sofie Loikkanen

Lärdomsprov

Det sociala området

2024

Lärdomsprov

Sofie Loikkanen

Måltidens betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken. En litteraturstudie

Yrkeshögskolan Arcada: Det sociala området 2024

Uppdragsgivare:

Bensow

Sammandrag:

Syftet med denna litteraturstudie är att utforska och öka kunskapen om måltidens betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter, samt hur pedagogerna kan stödja dessa färdigheter inom småbarnspedagogiken. I detta lärdomsprov används Vygotskijs sociokulturella teori som teoretisk referensram. Forskningsmetoden baserar sig på Forsbergs och Wengströms femstegsmodell för innehållsanalys och till analysen valdes artiklar från år 2012–2024. Inom småbarnspedagogik spenderar barnen en tredjedel av sin dag i måltidssituationer. Det huvudsakliga resultatet från studien visar att måltiderna inom småbarnspedagogiken inte utnyttjas tillräckligt till att stödja barnens språkliga färdigheter, trots att det finns stor potential i dessa tillfällen. Forskning visar att måltiden är ett bra tillfälle för barnen att lära sig nya ord och begrepp samt lära sig att både lyssna och prata. Resultatet i detta lärdomsprov visar också att barnens sociala färdigheter kan stödjas genom ”family style” måltider, där pedagogerna sitter i samma bord med barnen. ”Family style” måltider gör att barnen känner sig inkluderade och som en del av en gemenskap. Studiens resultat visar att det finns ett behov att forska vidare på hur måltidssituationerna inom småbarnspedagogiken kan användas för att stödja barnens språkliga och socioemotionella färdigheter. Den vidare forskning borde fokusera på att studera vad pedagogerna konkret kan göra för att stödja barnens språkliga och socioemotionella färdigheter och utveckling i måltidssituationer.

Nyckelord:

språkliga färdigheter, språklig utveckling, sociala färdigheter, emotionella färdigheter, småbarnspedagogik, måltider

Degree Thesis

Sofie Loikkanen

The significance of mealtimes for children's linguistic and socio-emotional skills in early childhood education. A general literature study

Arcada University of Applied Sciences: Bachelor of Social Services, 2024.

Commissioned by:

Bensow

Abstract:

The purpose of this general literature study is to investigate and add knowledge about the significance of mealtimes for children's linguistic and socio-emotional skills, and how pedagogues can support these skills in early childhood education. In this thesis, Vygotsky's sociocultural theory is used as the theoretical framework. The research method is based on Forsberg and Wengström's five-step model for content analysis and 12 articles from the years 2012-2024 were selected for analysis. In early childhood education children spend one-third of their day in mealtime situations. The study shows that mealtimes are not used enough to support children's language skills, even though they have great potential. Research suggest that mealtimes are a good opportunity for children to learn new words, understand concepts and practice listening and speaking. The study also found that children's social skills can improve through family style dining, where teachers sit at the table with the children. This type of dining helps children feel included and part of the group. The results highlight the need for more research on how mealtimes in early childhood education can help develop children's language and social skills. Future studies should focus on practical ways for teachers to support children's development during mealtime.

Keywords:

linguistic skills, language development, social skills, emotional skills, preschool, mealtime

Opinnäyte

Sofie Loikkanen

Ruokailun merkitys lasten kielellisille ja sosioemotionaalisille taidoille varhaiskasvatuksessa.

Kirjallisuuskatsaus

Yrkeshögskolan Arcada: Sosiaaliala, 2024

Toimeksiantaja:

Bensow

Tiivistelmä:

Tämän kirjallisuuskatsauksen tavoite on tutkia ja lisätä tietoisuutta ruokailun merkityksestä lasten kielellisiin ja sosioemotionaalsiin taitoihin, sekä tutkia miten pedagogit varhaiskasvatuksessa voivat tukea näitä taitoja. Tässä opintönäytetyössä on käytetty Vygotskjin sosiokulttuurillisista teoriaa teoreettisessa viitekehyksessä. Tutkimusmenetelmäksi on valittu sisältöanalyysi, joka perustuu Forsberg ja Wengströmin viisivaiheiseen analyysimalliin. Analyysiin on valittu 12 artikkelia vuodesta 2012–2024. Lapset viettävät varhaiskasvatuksessa yhden kolmasosan päivästä ruokailuhetkissä. Tutkimuksen pääsijainen tulos näyttää, että ruokailuja ei hyödynnetä tarpeeksi varhaiskasvatuksessa tukemaan lapsen kielellisiä taitoja, vaikka potentiaalia näissä tilanteissa löytyy. Tutkimus näyttää, että ruokailut ovat hyviä tilaisuuksia lapsille oppia uusia sanoja ja käsitteitä sekä oppia kuuntelemaan ja puhumaan. Tämän opintönäytetyön tulos osoittaa myös, että lasten sosiaalisia taitoja voi tukea ”family style” ruokailuissa, jossa pedagogit istuvat lasten kanssa samassa pöydässä. ”Family style” ruokailut lisäävät lasten osallisuuden tunnetta. Tutkimuksen tulos osoittaa, että on olemassa tarve tutkia lisää, miten ruokailutilanteita varhaiskasvatuksessa voi käyttää tukemaan lasten kielellisiä ja sosioemotionaalisia taitoja. Tulevan tutkimuksen tulisi keskittyä mitä pedagogit voivat käytännön tasolla tehdä tukeakseen lasten kielellisiä ja sosioemotionaalisia taitoja ja kehitystä ruokailutilanteissa.

Avainsanat:

kielelliset taidot, kielellinen kehitys, sosiaaliset taidot, emotionaaliset taidot, varhaiskasvatus, ruokailu

Innehåll

1	Inledning	6
2	Bakgrund	6
2.1	Måltider inom småbarnspedagogiken	7
2.2	Pedagogernas roll vid måltidssituationer	7
2.3	Språkliga färdigheter	8
2.4	Socioemotionella färdigheter	9
2.4.1	Sociala färdigheter	10
2.4.2	Socioemotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken	10
3	Tidigare forskning	11
3.1	Barnets språkliga utveckling	11
3.2	Barnets sociala och emotionella lärande.....	12
4	Syfte och frågeställning	13
5	Sociokulturellt perspektiv enligt Vygotsky	13
6	Metod	15
6.1	Allmän litteraturstudie	15
6.2	Insamling av material.....	15
6.3	Avgränsningar	16
6.4	Analysmetod.....	17
6.5	Etiska aspekter.....	18
7	Resultat	19
7.1	Barnets språkliga färdigheter	20
7.2	Hur kan pedagogerna stödja barnets språkliga färdigheter under måltiden	21
7.3	Barnets socioemotionella färdigheter	22
8	Diskussion	23
8.1	Resultatdiskussion	23
8.1.1	Måltiden som stöd för språkliga färdigheter	24
8.1.2	Måltiden som stöd för socioemotionella färdigheter	25
8.2	Metoddiskussion.....	26
8.3	Förslag på vidare forskning.....	27
	Källor	29
	Bilagor	33

1 Inledning

Måltiderna inom småbarnspedagogiken är en viktig del av daghemmets vardag och ger många möjligheter för både socialt umgänge och pedagogik. Måltiderna inom småbarnspedagogiken utgör en grund för rutiner då barnen och pedagogerna samlas flera gånger i dagen ungefär samma tid vid matbordet för att äta och umgås med varandra. Lek, utevistelse och annan verksamhet inom småbarnspedagogiken sker runt måltiderna. Vid matbordet sker en stor del av dagens kommunikation då alla sitter i lugn och ro. Måltiden ska framför allt vara en trevlig och glad del av dagen (Livsmedelsverket, 2023).

Ämnet för lärdomsprovet valdes för att utforska hur en så vardaglig del som måltider inom småbarnspedagogiken kan utnyttjas för att stödja barnens språkliga och socioemotionella färdigheter. Valet grundas även på forskning, bland annat av Locchetta et al. (2020) som visar att måltidssituationer på daghem kan spela en viktig roll i att stödja barnens sociala färdigheter.

Genom att ha kunskap och en förståelse för måltidssituationer och dess påverkan för barnets språkliga och socioemotionella färdigheter kan pedagogerna stöda barnen på bästa möjliga sätt. Med hjälp av språket och interaktion lär sig barnen att hantera olika situationer, uttrycka sina tankar och söka efter information (Utbildningsstyrelsen, 2024).

2 Bakgrund

Bakgrunden till detta lärdomsprov lyfter upp centrala teman och begrepp som är viktiga för denna studie. I det här arbetet används termen "pedagoger" för att referera till den personal som arbetar inom småbarnspedagogiken. Det omfattar både socionomer, lärare och barnskötare som arbetar inom detta område.

2.1 Måltider inom småbarnspedagogiken

Måltider är en viktig del av småbarnspedagogiken. De är inte enbart en del av den dagliga verksamheten, utan även viktig för barnens hälsosamma tillväxt och utveckling betonar Livsmedelsverket (2018). Grunden för att organisera måltider inom småbarnspedagogiken baseras på lagstiftning om småbarnspedagogik och förskoleundervisning, föreskrifter från Utbildningsstyrelsen samt åldersspecifika näringsrekommendationer (Statens näringsdelegation, 2018). Hälsosamheten och näringsinnehållet i den mat som serveras fastställs enligt riktlinjerna i "Hälsa och glädje från maten – rekommendationer för måltider inom småbarnspedagogiken" (Institutet för hälsa och välfärd, 2023).

Att äta tillsammans är en lärande upplevelse där barnen vid det gemensamma matbordet lär sig goda bordsskick och att ta hänsyn till varandra. Genom samtal vid bordet lär sig barnen att uppskatta maten och värdet av att äta i lugn och ro. I bästa fall blir gemensamma måltider en trevlig och stressfri stund för både barn och personal (Institutet för hälsa och välfärd, 2023). Måltiderna inom småbarnspedagogiken stärker barnens fysiska, psykiska och sociala välbefinnande (Ojansivu et al., 2014, s.22).

Barn lär sig ständigt genom alla sina sinnen, vilket gör att lärande inte kan begränsas till specifika tider eller tillfällen. Under måltiderna får barnen chansen att utveckla självständighet och stärka samspelet med andra. Dessutom kan man under måltiden diskutera viktiga frågor, som regler och normer, var maten kommer ifrån och vad som händer med den i kroppen. Dessa samtal bidrar också till barnens språkliga utveckling. Oavsett samtalsämne bör måltiden framför allt vara en trivsamt och positiv stund för alla (Livsmedelsverket, 2023).

2.2 Pedagogernas roll vid måltidssituationer

En stor del av småbarn i Finland äter många av sina måltider på daghem, i sällskap med andra vuxna än sina föräldrar. Därför kan man anta att personalen inom småbarnspedagogiken, likt föräldrarna, har stor påverkan på barnens måltider, matvanor och inställning till mat (Livsmedelsverket, 2023). I "Hälsa och glädje från maten – kostrekommendationer för småbarnspedagogiken" (2018), betonas att betydelsen av vuxnas handlingar och deras

roll som förebilder för barns matvanor och utvecklingen av hälsosamma kostvanor kan inte överskattas. Det är även viktigt att de vuxna är medvetna om sin roll under måltiden (Livsmedelsverket, 2023).

Vuxna har ansvaret för att skapa en måltidsmiljö där hälsosamma val, trevlig social interaktion och lärande som främjar välbefinnande är möjliga. Genom sitt eget sätt att äta påverkar vuxna hur barn äter, vad de lär sig att tycka om, samt hur deras matvanor och attityder utvecklas. Barnet ska alltid känna sig accepterad utan något särskilt lärande och uppskattat under måltiderna. Det är viktigt att de vuxna skapar en miljö där barnet kan påverka sin egen matupplevelse, men det innebär inte att allt är tillåtet. Vuxna ansvarar för reglerna under måltiderna, men tar med barnen i diskussionen om varför reglerna finns. I framtiden hjälper det barnen att lära sig att reglera deras ätande även när ingen vuxen är där. (Statens näringsdelegation, 2018)

2.3 Språkliga färdigheter

Språket är både något barnen lär sig och ett verktyg som hjälper dem att tänka och kommunicera bättre, betonar Utbildningsstyrelsen (2024). Enligt Niemitalo-Haapola et al. (2020) är barnets språkliga färdigheter en nyckelfaktor då det gäller att utveckla sociala och emotionella färdigheter i framtiden. Språk är även ett viktigt verktyg som hjälper barn att förstå olika situationer, kommunicera med andra, uttrycka sina tankar och hämta ny kunskap. Med hjälp av språket utforskar barnen världen omkring sig och spelar en viktig roll i att skapa en känsla av delaktighet, beskriver Folkhälsan (2013). Därför är språket nära kopplat till barnets välbefinnande. Att få uttrycka sig och bli lyssnad på är en rättighet som alla barn har (Folkhälsan, 2013). Småbarnspedagogikens roll är att utveckla barnens språkliga färdigheter, förbereda dem för framtida språkliga utmaningar och stärka deras språkliga identitet (Utbildningsstyrelsen, 2024)

Språket är en viktig del av hur vi uttrycker oss och kommunicerar med andra. Det handlar inte bara om det vi säger med ord, utan också om hur vi använder kroppsspråk, musik och konst för att förmedla känslor och tankar. När barn är små, lär de sig både talat och kroppsligt språk genom att uppleva olika former av kommunikation. Det är därför

viktigt att barnen utvecklar flera olika sätt att uttrycka sig och samspela med sin omgivning, så att deras språkutveckling blir mångsidig och innehållsrik. (Folkhälsan, 2013)

Oftast lär sig barnet språket, talet och de grundläggande interaktionsfärdigheterna utan något särskilt lärande, beskriver Niemitalo-Haapola et al. (2020). Barnets språkutveckling kan dock stödjas genom att man pratar och diskuterar mycket med barnet. Som vuxen är det viktigt att ge barnet möjligheter att lära sig ord och hur orden används. Barnets språkutveckling kan även stödjas genom att hen får uppmärksamhet och tid att lära sig. De vuxna fungerar som språkliga modeller genom att i samspelet med barnet upprepa och utvidga olika ord. Oftast lär sig inte barnet direkt orden utan inläringen av nya ord sker gradvis så småningom. Barnets tidiga språkinläring är en viktig del av språkutvecklingen där barnet lär sig från att repetera former som de lärt från andra till att aktivt bearbeta språkliga element. (Niemitalo-Haapola et al. 2020)

2.4 Socioemotionella färdigheter

Människan är till sin natur social och redo att möta den sociala världen redan som nyfödd, genom intresset för människoansikten (Niemitalo-Haapola et al. 2020, s.226). I dagens samhälle blir sociala och kommunikativa färdigheter, liksom kulturell medvetenhet, allt viktigare beskriver Määttä et al. (2017). Dessa förmågor inkluderar att kunna lyssna på, förstå och respektera olika åsikter, samt reflektera över sina egna värderingar och attityder. Förmågan att uttrycka sig själv och förstå andra spelar en avgörande roll för individens identitet, handlingsförmåga och välbefinnande (Määttä et al., 2017). En positiv socioemotionell utveckling främjar barnets mentala och fysiska hälsa och förebygger olika beteendeproblem. Om ett barn har svårt att sätta ord på sina känslor, har de ofta också svårt att hitta lämpliga sätt att reglera sina känslor. Barn som har problem med känsloreglering är mindre populära bland sina lekkamrater än andra barn (Määttä et al. 2017).

Forskning visar även att barns sociala och emotionella färdigheter påverkar deras framtid i skolan och livet i stort, inklusive lärande, relationer, utbildning, hälsa, arbetsliv och ekonomi, skriver Löwenborg (2019). Sociala och emotionella färdigheter fungerar som viktiga verktyg för att förverkliga de värderingar som finns i FN:s konvention om barnets rättigheter. Det handlar om att ha en positiv självbild, kunna stå upp för sina rättigheter

på ett konstruktivt sätt och att med hjälp av empati, ta ansvar genom att visa omsorg och omtanke för andra.

2.4.1 Sociala färdigheter

Barnens sociala relationer med jämnåriga utgör en oerhört rik arena för lärande. I dessa relationer lär sig barn de spelregler som behövs för att bygga och upprätthålla kamratrelationer. Interaktioner med jämnåriga kräver många sociala färdigheter av barnen. I de flesta definitioner av sociala färdigheter betonas olika samarbets- och interaktionsförmågor. Dessa färdigheter innefattar bland annat språkliga färdigheter, det vill säga förmågan att kommunicera sina egna tankar och känslor samt förmågan att kunna ansluta sig till en grupp. Till de sociala färdigheterna hör också förmågan att kunna visa hänsyn mot andra, lyssna och vara känslig för uttalade faktorer som till exempel stämningen i en viss situationen. Det inkluderar även förmågan att tolka andras reaktioner och anpassa sitt eget beteende därefter. Sociala färdigheter omfattar också förmågan att kunna bete sig på ett kulturellt lämpligt sätt genom att till exempel visa artighet. (Määttä et al., 2017, s.236–237).

2.4.2 Socioemotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken

Pedagogerna inom småbarnspedagogiken spelar en viktig roll i att stödja barns socioemotionella utveckling under de tidiga åren, både för barn som utvecklas normalt och för de som behöver intensifierat eller särskilt stöd. Barns socioemotionella problem och svårigheter med känsloreglering och beteendekontroll är ganska vanliga redan innan skolåldern. I stora barngrupper på daghem sätts barns socioemotionella färdigheter på prov. Om dessa färdigheter inte kan stödjas i gruppen riskerar barnen att bli till exempel utstötta eller ensamma. Det finns även en förhöjd risk för barn som inte har goda socioemotionella färdigheter att bli mobbade av andra barn eller själv bli en av mobbarna. Sämre socioemotionella färdigheter kan också leda till koncentrationssvårigheter. (Määttä et al., 2017).

3 Tidigare forskning

I detta stycke redogörs det vilken typ av tidigare kunskap och forskning som finns inom det valda temat. Litteratursökningen genomfördes i flera olika databaser så som Arcada finna, Springer Link, EBSCO, ERIC, Sage, Science Direct och Google Scholar. För att hitta pålitlig och relevant forskning användes sökord som socioemotional development, family mealtimes, language development och early childhood.

3.1 Barnets språkliga utveckling

Enligt forskningen från Institute of Child Health and Human Development (2005) innebär kognitiv och språklig utveckling hur barn lär sig att tänka, reagera och interagera med världen omkring dem. Viktiga kognitiva och språkliga färdigheter inkluderar uppmärksamhet, minne, språkanvändning, ordförråd, språkförståelse, problemlösning, resonemang och strategier för att skaffa kunskap. Dessa färdigheter utgör grunden för läsning och kunskaper i matematik. Resultaten i forskningen visar att barn som får bättre kvalitets småbarnspedagogik har något bättre kognitiva och språkliga färdigheter under de första tre åren. Enligt forskningen är det språket som pedagogerna använder det som mest förutsäger hur barn utvecklar dessa färdigheter. När pedagogerna ställer många frågor, svarar till barnen och pratar med dem, utvecklas barnens kognitiva förmågor och språk bättre. Familjens och föräldrarnas påverkan har dock en större betydelse för barnens kognitiva och språkliga utveckling än hur bra kvalitet småbarnspedagogiken har. I Larson et al. (2020) forskning lyfts det upp att då det gjordes jämförelser mellan språkmiljöer i småbarnspedagogiken och hemma visade det sig att barn pratar mer med sina vårdgivare i hemmet än med pedagoger inom småbarnspedagogiken.

Chen & Liang (2017) beskriver att inom småbarnspedagogiken finns det många inlärningsmöjligheter under dagen till exempel stora gruppundervisningar, smågruppsverksamhet, måltider, lektid, samlingar, högläsning där pedagogerna kan interagera med barnen och stödja deras språkutveckling. I samma forskning framkom att pedagogernas frågor är en av de mest förekommande kommunikationsformerna inom småbarnspedagogiken. Forskning visar att en stor del av pedagogernas tal under olika aktiviteter, som lektid och högläsning, består av att ställa frågor. Pedagogernas frågor är viktiga för att

få barnen inom småbarnspedagogiken att delta i bra samtal. Frågorna är även ett bra sätt att hjälpa barn att prata mer och utveckla sitt språk. Genom att ställa frågor får barnen chans att uttrycka sig och ge svar.

3.2 Barnets sociala och emotionella lärande

Redan från tidig ålder börjar barn lära sig om sociala och emotionella färdigheter beskriver Bell et al. (2024). Socialt och emotionellt lärande handlar om att barnen lär sig förstå och hantera sina känslor, samt att de lär sig hur man skapar och behåller positiva relationer med andra. Halle och Darling- Churchill (2016) lyfter upp att färdigheter inom det sociala och emotionella området utgör en viktig grund för framtida framgångar inom en mängd olika områden. Det har visats att när barn fortsätter att utveckla sina sociala och emotionella färdigheter, får de självförtroendet och den kompetensen som behövs för att bygga relationer i olika miljöer, lösa problem och hantera utmaningar (Halle och Darling- Churchill, 2016). Enligt en forskning gjord av Jones et al. (2015) kan sociala färdigheter i tidig barndom även starkt förutspå senare framgångar i livet, som utbildning, arbete och psykisk hälsa. Resultaten betonar hur viktiga sociala färdigheter är, både för individens personliga utveckling och för samhällets ekonomiska nytta.

Enligt forskningen från Institute of Child Health and Human Development (2005) handlar sociala färdigheter om hur barn umgås med vuxna och andra barn, samt hur de hanterar sitt eget beteende. Goda sociala färdigheter innebär även att barnet kan bygga och upprätthålla relationer med föräldrar, jämnåriga och andra vuxna. Om barnet har goda sociala färdigheter, betyder det att de betar sig och umgås med andra på ett sätt som passar deras ålder.

Genom positivt föräldraskap vid måltider får barn tillfälle att utveckla sina sociala färdigheter och lära sig hur man interagerar med andra, beskriver Harbec och Pagani (2018). Blissett et al. (2010) lyfter i stället fram att barn vars mammor ofta använder mat för att reglera känslor, åt fler kakor och choklad, särskilt när de inte var hungriga eller i experimentella situationer. Däremot åt barn, vars mammor inte brukar använda mat för känsloreglering, mindre av dessa snacks. Mammornas användning av restriktioner, press att äta eller mat som belöning hade ingen märkbar effekt på barnens

konsumtion av snacks. Forskning visar också att emotionellt överätande är vanligare hos barn vars mödrar använder mat för att hantera negativa känslor (Blissett et al., 2010).

4 Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att undersöka hur måltidssituationer inom småbarnspedagogiken utvecklar barnens språkliga och socioemotionella färdigheter. Dessutom undersöker arbetet hur pedagogerna kan stödja barnens språkliga och socioemotionella färdigheter under måltiderna.

Frågeställningarna för detta lärdomsprov är:

1. Vad har måltidssituationer inom småbarnspedagogiken för betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter?
2. Hur kan pedagogerna stödja barnens språkliga och socioemotionella färdigheter under måltidssituationer?

5 Sociokulturellt perspektiv enligt Vygotsky

I detta kapitel presenteras den teoretiska referensramen. För att förstå måltidens betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken har det utgått från Vygotskijs sociokulturella teori. Denna teori betonar att barn lär sig bäst genom socialt samspel och samverkan med andra i sin omgivning.

Säljö (2014) betonar att det sociokulturella perspektivet handlar om att förstå hur individer lär och tänker genom sina interaktioner med omgivningen. Vygotskijs synsätt karakteriseras av att utvecklingen ses i ljuset av ett socialt, kulturellt perspektiv. I detta perspektiv föds alla människor in i olika sociala sammanhang och livsvillkor, som i sin tur formar grunden för deras lärande och utveckling av tankeförmågan, förklarar Lillemyr (2013, s. 115).

Från ett sociokulturellt perspektiv är kommunikation avgörande för att människor ska kunna lära sig och utvecklas (Säljö, 2014). Det är genom sociala aktiviteter som både

barn och vuxna lär sig att tänka. Genom att interagera och kommunicera med andra får barnen möjlighet att lära sig olika kunskaper och färdigheter (Säljö, 2014). När barn lyssnar på andras perspektiv och sätt att tolka världen, börjar de själva att identifiera vad som är betydelsefullt. På detta sätt blir barnen en del av en pågående interaktion där det redan finns etablerade sätt att förstå och relatera till sin omgivning.

Vygotskij ser språk och begrepp som betydelsefulla verktyg som hjälper oss att förstå och strukturera vår omvärld (Lillemyr, 2013 s.117). Enligt Vygotskij lär sig barnet språket genom att prata med andra. Senare, när de börjar använda språket i sina egna tankar, får språket en inre betydelse. Detta kallar Vygotskij internalisering. Enligt Imsen (2006, s. 316) utvecklas barn från att först lära sig i sociala sammanhang till att sedan kunna agera individuellt. Barnet kan först utföra en handling tillsammans med andra innan det kan göra det på egen hand. Till en början sker detta med stöd från en vuxen eller någon mer erfaren, och med tiden klarar barnet det självständigt. På så sätt blir vuxna viktiga vägledare som visar eller förklarar hur något ska göras, och internalisering blir en central del i barnets utveckling. Detta påverkar hur vi ser på barnets kompetens och förmåga. När pedagogerna inom småbarnspedagogiken bedömer vad barnet kan, behöver de tydligt skilja på vad barnet klarar av med stöd och vad de kan utföra själva. Området där ett barn kan utföra en uppgift med hjälp av en mer kunnig person men ännu inte klarar av att göra det på egen hand kallas för den proximala utvecklingszonen, eller närmaste utvecklingszonen. När pedagogerna effektivt utnyttjar utvecklingszonen genom att främja samarbetet mellan barnen och samtidigt ger dem stödet och vägledningen som krävs, kan barnen gradvis lära sig att klara uppgiften på egen hand. Imsen (2006, s.317) fortsätter att i Vygotskijs teori betonas det att alla individer har möjlighet att utvecklas. Förmågor ses som något dynamiskt och ständigt växande, snarare än något oföränderligt och begränsat. Vygotskij betraktar utveckling som en process som sträcker sig över tid, med både ett förflutet och en framtid. Han uttrycker det som att pedagogiken inte bör fokusera på barnets tidigare utveckling, utan i stället rikta sig mot framtiden. På detta sätt kan lärandet stimulera den utvecklingsprocess som befinner sig inom barnets proximala utvecklingszon.

6 Metod

I det här kapitlet förklaras hur studien har genomförts, inklusive hur data har samlats in och analyserats. Det redogörs också för kriterierna för inkludering och exkludering samt de etiska aspekterna av arbetet. Denna studie är en litteraturöversikt som fokuserar på insamling av sekundärdata.

6.1 Allmän litteraturstudie

Studien som utförs med metoden allmän litteraturstudie kan även benämnas som forskningsöversikter eller litteraturöversikter (Forsberg & Wengström, 2013 s. 25). Den allmänna litteraturstudien bygger på en stor mängd skriftliga källor (Björklund & Paulsson, 2012 s.69). Informationen som samlas in genom litteraturstudier kallas för sekundärdata, vilket innebär att uppgifterna ofta har samlats in för ett annat ändamål än det som gäller för den aktuella studien. Därför är det särskilt viktigt att vara medveten om att informationen kan vara partisk eller inte heltäckande. Dessutom kan de metoder som används för att söka litteratur, som vilka databaser och sökord som väljs, leda till att litteraturunderlaget blir ofullständigt (Björklund & Paulsson, 2012 s.69).

Detta lärdomsprov syftar till att öka kunskapen och medvetenheten om hur måltidssituationerna inom småbarnspedagogiken utvecklar barnens språkliga och socioemotionella färdigheter. Genom metoden allmän litteraturstudie kan man utforska den information och forskning som redan finns tillgänglig inom ämnet.

6.2 Insamling av material

Ingen insamlingsmetod är generellt sett bättre eller sämre än någon annan. I stället finns det metoder som är mer eller mindre lämpliga beroende på situationen. Dessa metoder har sina egna styrkor och svagheter, vilket påverkar valet av den mest passande metoden i varje enskilt fall. En fördel med litteraturstudier är att man kan få tillgång till en stor mängd information på relativt kort tid och med begränsade ekonomiska resurser. Dessutom hjälper litteraturstudier ofta med att kartlägga befintlig kunskap inom ämnet. En nackdel är dock att litteratur utgör sekundärdata, vilket innebär att det inte alltid är

klart vilka metoder som använts för att samla in informationen eller vilket syfte den hade. (Björklund & Paulsson 2012, s. 71–72)

Litteraturinsamlingen för detta arbete gjordes på flera olika tillförlitliga databaser som EBSCO, Science direct, Sage, Google scholar, ERIC samt Springer Link. Som sökord användes bland annat ”educator talk” AND preschool or kindergarten or early childhood education, ”child interactions” AND childcare AND mealtime, interaction AND pedagogic meal. Med hjälp av sökorden som finns beskrivet i *Bilaga 1*, valdes lämpliga artiklar till studien.

6.3 Avgränsningar

Då valet av artiklarna till litteraturstudien börjar göras hjälper inklusions- och exklusionskriterierna att hitta bra artiklar som berör det valda ämnet. Som inklusionskriterier har valts artiklar som är publicerade år 2012 eller senare. Största delen av artiklarna är dock publicerade senare, för att informationen i artiklarna skall vara så relevant som möjlig. Redan i början av processen söktes enbart artiklar som är skrivna på engelska, svenska eller finska och lämnades utanför artiklar som är skrivna på andra språk. Artiklarna söktes från tillförlitliga databaser och det valdes endast artiklar som fanns i fulltext. Artiklarna som valdes att användas är även Peer Rewieved, vilket gör att informationen i artiklarna är pålitlig. I sökprocessen letades enbart kostnadsfria artiklar. Inklusions- och exklusionskriterierna finns beskrivna i *Tabell 1*.

Tabell 1. Inklusionskriterier och exklusionskriterier

Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Artiklar som är publicerade år 2012 eller senare	Artiklar publicerade före år 2012
Artiklar som är skrivna på engelska, svenska och finska	Artiklar som är skrivna på något annat språk är engelska, svenska och finska
Vetenskapliga artiklar	Otillförlitliga artiklar
Artiklar med fulltext	Artiklar utan fulltext
Peer Rewieved artiklar	Artiklar som inte är Peer Rewieved

Artiklar som berör valda ämnet måltiden inom småbarnspedagogik, barnens språkliga och socioemotionella färdigheter	Artiklar som inte berör det valda ämnet
Kostnadsfria artiklar	Avgiftsbelagda artiklar
Tillförlitliga databaser	Otillförlitliga databaser

6.4 Analysmetod

Som analysmetod har valts innehållsanalys vilket innebär att forskaren metodiskt och steg för steg organiserar data för att hitta återkommande mönster och teman. Syftet är att tydligt beskriva och mäta specifika företeelser. Det finns flera modeller för innehållsanalys som hjälper till att analysera data strukturerat. (Forsberg & Wengström, 2013 s.151)

Manifest innehållsanalys fokuserar på att identifiera tydliga mönster och teman i texten med kvantitativa metoder, medan latent innehållsanalys söker efter djupare meningsbärande enheter och kategorier som kan leda till utveckling av teorier eller modeller. Genom induktiv analys växer teman fram direkt ur data, vilket hjälper forskaren att upptäcka mindre uppenbara mönster och skapa en förklaringsmodell (Forsberg & Wengström, 2013 s.151). I denna forskning görs en induktiv innehållsanalys.

I studien kommer att användas Forsberg & Wengstöms (2013, s. 187) femstegsmodell som gör det enkelt att analysera texter. Femstegsmodellen finns beskriven i *tabell 2*. I det första steget är det viktigt att noggrant läsa igenom texten flera gånger. Till näst tolkar man textens mening och skapar koder för att sedan i tredje steget kunna ordna koderna i olika kategorier. I det fjärde steget förenar man kategorierna i ett eller flera teman. Till sist tolkar och diskuterar man resultaten. (Forsberg & Wengström, 2013 s.167)

Femstegsmodellen valdes eftersom den erbjuder en klar och strukturerad vägledning för analysprocessen, vilket gör den enkel att följa. Genom att dela in analysen i fem steg blir det även lättare att hantera och organisera information. Eftersom modellen

uppmuntrar noggrann läsning, kodning och kategorisering, fås en djupare förståelse av innehållet och betydelsen av den text som analyseras.

Tabell 2 Femstegsmodellen (Forsberg & Wengström, 2013 s.167)

Steg	Definition
1.	Läs noggrant igenom texten
2.	Tolka textens mening och skapa koder
3.	Ordna koderna i olika kategorier
4.	Föreana kategorierna i ett eller flera teman
5.	Tolka och diskutera resultaten

6.5 Etiska aspekter

I detta arbete har följts de riktlinjer för god vetenskaplig praxis som fastställts av Arcada och Forskningsetiska delegationen. Den Forskningsetiska delegationen (TENK) behandlar etiska frågor inom forskning och främjar bra forskningsetik i Finland. (Forskningsetiska delegationen 2023 s. 6)

Etiska överväganden skall göras innan litteraturstudien påbörjas (Forsberg & Wengström, 2013 s. 69). För god vetenskaplig praxis finns fyra olika grundprinciper; tillförlitlighet, ärlighet, uppskattning och ansvarstagande (Forskningsetiska delegationen, 2023 s.12). Med tillförlitlighet menas att kvaliteten i det vetenskapliga arbetet är bra under alla faser i arbetsprocessen. Med ärlighet menas att alla vetenskapliga aktiviteter framförs öppet, rättvist och objektivt utan att gömma några detaljer. Under de vetenskapliga aktiviteterna skall även bland annat kollegor, aktörer och samhället respekteras. Det är viktigt att bära ansvar för hela arbetsprocessen, ända från fasan för idén till den färdiga produkten (Forskningsetiska delegationen, 2023 s.12).

I detta arbete använder jag främst artiklar på engelska, som inte är mitt modersmål, vilket kan leda till vissa feltolkningar. Därför är det viktigt att hela tiden ha detta i åtanke när materialet analyseras. Jag kommer att eftersträva att vara så öppen som möjligt gällande

forskningsprocessen för att minimera risken för förvrängning och för att garantera att litteraturoversikten förblir objektiv.

De etiska aspekterna kommer även fram i litteraturstudien genom att jag använder och refererar till källor på ett ansvarsfullt och korrekt sätt. Då källhänvisningarna görs ser jag till att alltid ge erkännande till de forskare och författare vars idéer, teorier eller data jag har använt mig av.

7 Resultat

I detta kapitel beskrivs resultaten för arbetet som baserar sig på 12 valda artiklar. Artiklarna hittas numrerade i *bilaga 2* och hänvisningar görs till artiklarna med numrorna 1–12. Teman har även kategoriserats i två huvudkategorier för att resultaten skall vara mer tydliga. Teman och kategorier finns beskrivet i *tabell 3*, på basen av innehållsanalysen.

Frågeställningarna: *Vad har måltidssituationer inom småbarnspedagogiken för betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter? samt Hur kan pedagogerna stödja barns språkliga och socioemotionella färdigheter under måltidssituationer?* besvaras även i kapitlet.

Tabell 3. Teman och kategorier på basen av innehållsanalysen

Barnets språkliga färdigheter	Barnets socioemotionella färdigheter
Pedagogernas användning av språkutvecklande metoder under måltidssituationer	Pedagogernas roll vid främjandet av sociala färdigheter
Interaktioner mellan pedagog och barn och dess påverkan på språkliga färdigheter	Måltidssituationer som stöd för sociala färdigheter
Samtalens kvalitet och dess påverkan på språkliga färdigheter	
Pedagogens erfarenheter har betydelse för språkutveckling	

7.1 Barnets språkliga färdigheter

Både Dwyer och Harbaugh (2) samt Degotardi (4) lyfter upp i sina forskningar att under måltidssituationer inom småbarnspedagogiken finns det stor potential för pedagogerna att stödja barnens språkliga färdigheter. Trots att det finns stor potential i dessa sammanhang utnyttjar inte pedagogerna måltidssituationerna till att stödja barnens språkliga färdigheter (2). Enligt Cabell et al. (10) är det oroväckande att måltiderna som utgör en tredjedel av dagen inom småbarnspedagogiken och är en så stor del av barnens dag, inte utnyttjas till att stödja deras språkliga färdigheter (10). I forskningen gjord av Klette et al. (5) verkar pedagogerna inte vara medvetna om att det under måltiderna finns möjlighet för barnen att lära sig något nytt. Likaså beskriver Degotardi et al. (4) att pedagogerna verkar förbise hur mycket möjligheter det finns för att stödja yngre barns språk under måltiderna. Enligt forskning borde pedagogerna noggrant överväga hur de kan vara kreativa och utnyttja måltidssituationer till att lära barnen språkliga färdigheter (2,5).

Enligt resultatet i studien kommunicerar pedagogerna lite med barnen under måltiderna och använder inte mycket språkutvecklande metoder. (1,2,3,4,5,10) Enligt Cabell et al. (10) finns det utmaningar som är specifika för måltidssituationer som till exempel tidsgränser och personalbrist. Pedagogerna kommunicerar mest effektivt med barnen under stora gruppaktiviteter jämfört med interaktioner under måltider och rutiner. Klette et al. (5) lyfter fram i forskningen att den verbala utbyten saknades helt mellan pedagogerna och barnen under måltidssituationerna (5). I flera forskningar betonas att pedagogerna sällan talade med barnen under måltiden och de verbala interaktioner som ägde rum bestod främst av envägskommunikation (1,3,5)

Hallam et al (1) beskriver att samtalen mellan pedagoger och barnen under måltidssituationer är mycket korta och riktar sig ofta mot att ge barnen specifik information eller be dem att följa instruktioner. Torr och Pham (3) framhäver i sin tur att pedagogerna nog pratar med barnen, men endast för att få dem att utföra en viss handling eller beteende. Även om samtalet är logiskt sammanhängande när de gäller orden som pedagogerna använder (namn på mat, bestick och ätande), är samtalet begränsat till den aktuella situationen och uppmuntrar inte heller till längre diskussioner med barnen. I samma

forskning framkom det att pedagogerna inte gav stöd till barnen att uttrycka sina egna tankar och känslor kring maten och måltidssituationen, vilket är avgörande för barnens språkutveckling (3).

Torr och Pham (3) lyfter fram att pedagogerna ofta talar med mer än ett barn åt gången, vilket begränsar möjligheten att fokusera sig på långvariga samtal med ett barn som visat sig att främja språkutvecklingen (3). Resultatet av studien visar även att då det är många pedagoger närvarande i ett rum pratar pedagogerna mer med varandra än med barnen (3,4). Med andra ord prioriteras inte samtalen med barnen (3). Forskning visar också ett samband mellan förhållandet mellan antal barn och pedagoger under måltiden och pedagogernas sätt att kommunicera. Det finns en tendens för pedagoger som deltar i måltidssituationer med färre barn att prata mindre med barnen och mer med andra pedagoger, jämfört hur pedagoger i grupper med flera barn.

7.2 Hur kan pedagogerna stödja barnets språkliga färdigheter under måltiden

Trots att många av de analyserade artiklarna visar att måltidssituationerna inte utnyttjas på bästa möjliga sätt till att stödja barnets språkliga färdigheter påvisar Sheridan och Gjems (6) att måltider är en av de bästa vardagliga situationerna för att främja och stödja barnens språkliga färdigheter. Hälften av pedagogerna som deltog i Sheridan och Gjems (6) forskning valde måltider som den mest betydelsefulla kontexten för att stödja barnens språkliga färdigheter. Måltidssituationerna ger barnen möjlighet att lära sig hur de ska kommunicera i en grupp, både som lyssnare och talare. Barnen lär sig nya ord och begrepp i ett socialt sammanhang, som är relaterade till måltiden. Det är även viktigt att anpassa lärandeprocessen efter barnens erfarenheter och åldrar (6). Whorrall och Cabell (11) lyfter upp att måltiden är en av få stunder under dagen då samtalen fokuserar på barnens intressen och inte styrs av pedagogerna. Under måltiden får barnen större möjlighet att prata om sina egna ämnen och pedagogen kan delta i ett mer jämlikt samtal där de turas om att prata (11). Måltiden är också ett tillfälle för barn att delta i kognitivt utmanande samtal och måltiderna ger också möjlighet för pedagogerna att fråga barnen om olika saker. Resultat av studien visar även att då pedagogerna sitter en längre tid med barnen under måltiden blir de mer barnorienterade. Att pedagogerna blir mer

barnorienterade innebär att de uppmuntrar samt använder mer interaktiv och varierad kommunikation med barnen (4,11).

Enligt forskning har en lång erfarenhet och hög utbildningsnivå inom yrket positiv koppling till hur pedagogerna bedömer deras språkutvecklande strategier. Det tyder på att längre erfarenhet och högre utbildningsnivå inom småbarnspedagogik kan hjälpa pedagoger att bli bättre på att stödja språket. Studien visar även att det finns en koppling mellan hur bra relationen är mellan barnen och pedagoger under måltiderna och pedagogernas sätt att kommunicera. Det är inte enbart mängden samtal som pedagogerna för som är avgörande; bara för att pedagogerna pratar mycket betyder det inte nödvändigtvis att språkmiljön är stimulerande eller rik på språk. I stället är kvaliteten på samtalen det som avgör om miljön är bra för barnens språkutveckling. (4)

7.3 Barnets socioemotionella färdigheter

Resultatet av studien visar att måltidssituationerna inom småbarnspedagogiken kan användas till att stödja barnens sociala färdigheter (7,8,9,12). Enligt Kultti och Pramling (12) är daghemmet en social arena där barnen deltar och lär sig i olika gruppaktiviteter som till exempel måltider, i stället för att lära sig individuellt. På grund av att lärandet sker i grupp är det viktigt att detta tas även i hänsyn då verksamheten planeras inom småbarnspedagogiken.

Gauvreau (8) och Locchetta (9) beskriver att ett enkelt sätt att främja sociala färdigheter och kommunikation under måltidssituationerna är att servera maten ”family style” vilket innebär att de olika delarna av måltiden serveras i mindre skålar och kärl. Under ”family style” måltiderna lär sig barnen att servera maten själv med stöd av pedagogerna. En viktig del av dessa måltider är att pedagogerna sitter med vid bordet och äter tillsammans med barnen (9). Barnen uppmuntras vid bordet att vara ansvariga för en viss sak (8). Då det utvecklas en rutin där alla barn vid bordet är ansvariga för en viss sak kan pedagogerna skapa betydligt fler meningsfulla möjligheter för social kommunikation. I stället för att be en pedagog om något, är barnen mer villiga att fråga varandra, vilket leder till mer initiativ och svar mellan barnen. Gauvreau (8) framhäver att det är viktigt att alla barnen i bordet får delta, oavsett färdighetsnivå, vilket i sin tur ökar känslan av

gemenskap. Likaså lyfter Locchetta (9) fram i sin forskning att då pedagogerna sitter och äter med barnen, känner barnen sig inkluderade. Enligt forskning ökar ”family style” måltider mängden samtal under måltiden samt pedagogernas användning av beröm (9). ”Family style” måltiden möjliggör även ett naturligare samtalsflöde, betonar Whorrall och Cabell (11). Pedagogerna fungerar vid måltidssituationer som förebilder för barnen. De lär barnen sociala färdigheter som barnen med stor sannolikhet kommer att ha nytta av i framtiden.

Resultatet i studien visar att då barnen kommunicerar med varandra under måltiderna, stödjer det barnets sociala färdigheter (7,8,9). Barn lär sig och övar på sociala färdigheter i informella interaktioner som bland annat måltider inom småbarnspedagogiken är (9). Enligt Mortlock (7) erbjuder måltiderna en unik möjlighet att observera barnens interaktioner med varandra. Det är viktigt att pedagogerna har en förståelse för hur barn kommunicerar med varandra under måltiden. Färdigheten att kunna interagera positivt med jämnåriga påverkar direkt barnets förmåga att framgångsrikt navigera i sin sociala värld (9). Gauvreau (8) beskriver att ett sätt att främja och stödja barnets sociala färdigheter är att placera barnen nära varandra runt matborden. Då barnen sitter nära varandra blir det mer naturligt för barnen att kommunicera med varandra. Denna typ av placering uppmuntrar även barnet att delta i meningsfulla samtal med sina kompisar (8).

8 Diskussion

I detta kapitel kommer det att diskuteras resultatet av studien och den valda metoden. Resultatet kommer även att kopplas till tidigare forskning och till den teoretiska referensramen. Studiens styrkor och svagheter kommer även att lyftas fram i denna del av arbetet.

8.1 Resultatdiskussion

I denna del av arbetet beskrivs hur måltiderna inom småbarnspedagogiken kan användas för att stödja barnens språkliga och socioemotionella färdigheter.

8.1.1 Måltiden som stöd för språkliga färdigheter

Resultatet i forskningen visar att det finns stor potential för pedagogerna att stödja barnens språkliga färdigheter under måltidssituationerna (2,4,10). Dock att det finns stor potential utnyttjar inte pedagogerna måltiderna till att lära barnen dessa färdigheter. Cabell et al. (2013) lyfter fram att det är till och med oroväckande att måltiderna som utgör en så stor del av barnens dag inom småbarnspedagogiken inte utnyttjas till att stödja språkliga färdigheter.

Enligt resultatet kommunicerar pedagogerna lite med barnen under måltidssituationer och användning av språkutvecklande metoder sker sällan eller inte alls (1,2,3,4,5,10). Att pedagogerna inte använder metoder för att främja barnens språkliga färdigheter under måltider kan bero på utmaningarna som Cabell et al. (2013) beskriver i forskningen. Utmaningarna som Cabell et al. (2013) beskriver är bland annat tidsgränser och personalbrist. Enligt Klette et al. (2018) verkade pedagogerna inte vara medvetna om att det under måltiderna finns möjlighet för barnen att lära sig något nytt, vilket också kan ses som förklaring till varför språkutvecklande metoder inte används vid matbordet inom småbarnspedagogiken. Enligt resultatet, verkar pedagogerna vara vana vid att tala med barnen under måltiden då de ger instruktioner eller vill att barnet ska utföra en viss handling eller beteende (1,3). Detta stödjer i sin tur resultatet att pedagogerna inte har kunskap om att använda språkutvecklande metoder under måltiden (5). Trots att inte pedagogerna använder tillräckligt med språkutvecklande metoder, så visar forskning att pedagoger med längre erfarenhet inom yrket kan bättre använda sig av språkutvecklande metoder, även under måltiden. Med andra ord så är pedagoger med längre erfarenhet bättre på att stödja barnets språk, beskriver Degotardi et al. (2016).

I studien kom det också fram att relationen mellan barn och pedagog påverkar pedagogens sätt att kommunicera med barnet (4). Då relationen är bra, sker det mera kommunikation och då relationen är sämre så kommunicerar pedagogerna mindre med barnet. Resultatet visar också att det är kvaliteten av samtalet som avgör ifall det är bra för barnets språkutveckling.

Trots allt så finns det olika saker som pedagogerna kan göra för att stödja barnets språkliga färdigheter under måltiden, betonar Sheridan och Gjems (2017). Måltidssituationerna i sig ger en möjlighet för barnen att lära sig nya ord och begrepp i ett socialt sammanhang (6). Då pedagogerna pratar med varandra och med barnen lär sig barnen nya ord. I Vygotskijs sociokulturella teori ses språk och begrepp som betydelsefulla verktyg som hjälper oss att förstå och strukturera vår omvärld (Lillemyr, 2013 s.117). Enligt Vygotskij lär sig barnet språket genom att prata med andra. Senare, när de börjar använda språket i sina egna tankar, får språket en inre betydelse. Genom att interagera och kommunicera med andra får barnen möjlighet att lära sig olika kunskaper och färdigheter (Säljö, 2014). För att barnen ska kunna lära sig språkliga färdigheter måste det ske kommunikation och interaktion mellan pedagog och barnet. Eftersom måltiden inte är styrda av pedagogerna ger dessa tillfällen en bra möjlighet för pedagogerna att fokusera sig på samtal om barnens intressen och utmana barnen till mer kognitiva utmanande samtal, beskriver Whorral och Cabell (2015). Barnen får även större möjlighet att prata om sina egna ämnen och pedagogen kan delta i ett mer jämlikt samtal där de får turas om att prata (11).

8.1.2 Måltiden som stöd för socioemotionella färdigheter

I studien visar resultatet att måltidssituationerna inom småbarnspedagogiken kan användas till att stödja barnens sociala färdigheter (7,8,9,12). Daghemmet är en social arena där barnen gör saker tillsammans i grupp med andra barn och pedagogerna, beskriver Kultti och Pramling (2015). Enligt Säljö (2014) handlar det sociokulturella perspektivet om att förstå hur individer lär och tänker genom sina interaktioner med omgivningen. Vygotskijs synsätt karaktäriseras av att utvecklingen ses i ljuset av ett socialt, kulturellt perspektiv.

I flera artiklar som analyserades (8,9,10) kom upp begreppet ”family style” måltider för vilket inte hittades något motsvarande ord på svenska. ”Family style” måltider innebär att pedagogerna sitter vid bordet och äter tillsammans med barnen samt att maten serveras i mindre kärl. Denna typ av måltid främjar barnens sociala färdigheter under måltiderna inom småbarnspedagogiken. Resultatet visar att ”family style” måltider gör att det skapas meningsfulla möjligheter för social kommunikation, beskriver Gauvreau

(2019). I ”family style” måltiderna har alla barnen ansvar för en viss sak, vilket uppmuntrar barnen till att ta mer initiativ och fråga varandra i stället för att be pedagogerna om något. Då barnen frågar varandra övar de samtidigt på sociala färdigheter. Locchetta (2019) lyfter fram att samtalsmängden under ”family style” måltider är högre jämfört med annan typ av måltid. Family style” måltiden möjliggör även ett naturligare samtalsflöde, betonar Whorrall och Cabell (2015)

Under måltiderna fungerar pedagogerna som förebilder för barnen (11). De lär barnen sociala färdigheter som barnen med stor sannolikhet kommer att ha nytta av i framtiden. Inom det sociokulturella perspektivet lär sig barnen att tänka genom sociala aktiviteter (Säljö, 2014). Barnet lär sig även kunskaper och färdigheter då hen interagerar och kommunicerar med andra.

Gällande den emotionella delen i detta arbete hittades inte artiklar som behandlar ämnet: måltidens betydelse för barnens emotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken. Tidigare forskning visar att emotionella färdigheter handlar om hur barnen lär sig att förstå och hantera sina känslor (Bell et al. 2024). I Torr och Pham (2016) forskning kom det fram att pedagogerna inte ger stöd till barnen att uttrycka sina egna tankar och känslor kring maten och måltidssituationen, vilket skulle kunna tyda på att pedagogerna inte stödjer barnens emotionella färdigheter just i denna artikel.

8.2 Metoddiskussion

Som metod valdes att göra en allmän litteraturstudie för att hitta svar på forskningsfrågorna om måltidens betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken. Artiklarna söktes på tillförlitliga databaser som bland annat EBSCO, Science direct, Springer link och Sage.

Artiklarna som valdes med i studien är skrivna år 2012 eller senare. I början av litteraturstudien togs också beslutet att enbart söka efter artiklar som är skrivna på antingen svenska, finska eller engelska. Valen av artiklarna gjordes främst på basen av titel och abstrakt. Då lämpliga artiklar började hittas märktes snabbt att största delen av artiklarna är skrivna på engelska. En utmaning med artikelsökning var att välja sökord som

förde mig till rätt typ av artiklar. Flera gånger tappades den röda tråden och jag blev tvungen att tänka över vad det är som jag egentligen forskar i. En annan utmaning var att sökningarna i de olika databaserna gav för många träffar, vilket krävde en omformulering av sökorden för att få ett mer hanterbart antal träffar. Överhuvudtaget så var det svårt att hitta artiklar om stödandet av barnens socioemotionella färdigheter under måltidssituationer. Till slut hittades några relevanta och tillräckligt nya artiklar till studien.

Den allmänna litteraturstudiens styrka är att den ger en bred helhetsbild över hurdan forskning finns tillgänglig om det valda ämnet. Resultatet av den allmänna litteraturstudien blir även ofta mångsidig då den grundar sig på flera analyserade artiklar. I en allmän litteraturstudie samlar man in sekundärdata, vilket gör att det gick relativt snabbt att samla in information. Tillgången till en stor mängd av information har sina för och nackdelar. Det kan vara svårt att navigera sig fram i en så stor mängd databaser och artiklar men samtidigt så är det nödvändigt att det finns så mycket information.

Innehållsanalysen är gjord på basen av Forsberg och Wengströms femstegsmodell. Femstegsmodellen hjälpte att hålla den röda tråden då artiklarna analyserades och gjorde hela analysprocessen lättare. Den gav en klar och strukturerad vägledning för hela analysprocessen. Det var även lättare att hantera och samordna information från de olika artiklarna.

8.3 Förslag på vidare forskning

Efter att ha fördjupat mig i flera artiklar om måltidens betydelse för barnens språkliga och socioemotionella färdigheter inom småbarnspedagogiken har jag insett att båda områdena bör det forskas mer i. Att måltiderna som utgör en tredjedel av barnens vardag inom småbarnspedagogiken inte utnyttjas tillräckligt till att lära barnen språkliga eller socioemotionella färdigheter är till och med lite överraskande.

Flera artiklar som har analyserats gällande stödandet av de språkliga färdigheterna visar att det finns stor potential, men att dessa situationer inte utnyttjas på rätt sätt. Vidare forskning borde fokusera på måltidssituationernas möjligheter och ta reda på vad pedagogerna kan göra mer konkret för att stödja barnens språk.

Resultatet i studien visar att pedagoger kan stödja barnens sociala färdigheter på flera olika sätt. Trots detta är en stor del av temat fortfarande outforskat. De emotionella färdigheterna vid matbordet inom småbarnspedagogiken är också en stor kunskapslucka. Hoppeligen kommer detta område att undersökas mer i framtiden, eftersom emotionella färdigheter har en stor betydelse för barnens utveckling och välbefinnande.

Källor

- Bell, C., Bierstedt, L., Hu, T. (A.), Ogren, M., Reider, L. B., & LoBue, V. (2024). Learning through language: The importance of emotion and mental state language for children's social and emotional learning. *Social and Emotional Learning: Research, Practice, and Policy*, 4, 100061. <https://doi.org/10.1016/j.sel.2024.100061>
- Blissett, J., Haycraft, E., & Farrow, C. (2010). Inducing preschool children's emotional eating: Relations with parental. *American Journal of Clinical Nutrition*, 92, 359–365. <https://doi.org/10.3945/ajcn.2010.29375>
- Björklund, M., & Paulsson, U. (2012). *Seminarieboken: Att skriva, presentera och opponera* (2. uppl.). Studentlitteratur.
- Cabell, S., DeCoster, J., LoCasale-Crouch, J., Hamre, B., & Pianta, R. (2013). Variation in the effectiveness of instructional interactions across preschool classroom settings and learning activities, *Early Childhood Research Quarterly*, Volume 28, Issue 4, 820-830, <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2013.07.007>.
- Chen, J., & Liang, X. (2017). Teachers' Literal and Inferential Questions and Children's Responses: A Study of Teacher-Child Linguistic Interactions During Whole-Group Instruction in Hong Kong Kindergarten Classrooms. *Early Childhood Education Journal*, 45(5), 671–683. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-016-0807-9>
- Degotardi, S., Torr, J. & Nguyen, A. (2016). Infant-toddler educators' language support practices during snack-time. *Australasian Journal of Early Childhood*, 41(4), 52–62. <https://doi.org/10.1177/183693911604100407>
- Dwyer, J., & Harbaugh, A. G. (2020). Where and when is support for vocabulary development occurring in preschool classrooms? *Journal of Early Childhood Literacy*, 20(2), 252-295. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1177/1468798418763990>
- Finders, J., Wilson, E., & Duncan, R. (2023). Early childhood education language environments: considerations for research and practice. *Frontiers in psychology*, 14, 1202819. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1202819>
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013) *Att göra systematiska litteraturstudier - Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. Natur & kultur, Stockholm
- Forskningssetiska delegationen. (2023). *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-04/Forskningssetiska_delegationens_GVP-anvisning_2023.pdf
- Gauvreau, A. N. (2019). Using “Snack Talk” to Support Social Communication in Inclusive Preschool Classrooms. *Young Exceptional Children*, 22(4), 187-197. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1177/1096250617725503>

Hallam, R., Fouts, H., Bargreen, K., & Perkins, K. (2016). Teacher-Child Interactions During Mealtimes: Observations of Toddlers in High Subsidy Child Care Settings. *Early Childhood Education Journal*, 44(1), 51–59. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-014-0678-x>

Halle, T., & Darling-Churchill, K. (2016). Review of measures of social and emotional development, *Journal of Applied Developmental Psychology*, Volume 45, Pages 8–18, <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2016.02.003>.

Harbec, M. J. & Pagani, L. S. (2018). Associations Between Early Family Meal Environment Quality and Later Well-Being in School-Age Children. *Journal of developmental and behavioral pediatrics : JDBP*, 39(2), 136–143. <https://doi.org/10.1097/DBP.0000000000000520>

Institutet för hälsa och välfärd. (2023). *Ruokailu varhaiskasvatuksessa*. <https://thl.fi/ai-heet/elintavat-ja-ravitsemus/ravitsemus/ruokapalvelut/ruokailu-varhaiskasvatuksessa>

Imse, G. (2006). *Elevens värld - Introduktion till pedagogisk psykologi* (4. uppl.). Studentlitteratur AB, Lund.

Jones, D. E., Greenberg, M., & Crowley, M. (2015). Early Social-Emotional Functioning and Public Health: The Relationship Between Kindergarten Social Competence and Future Wellness. *American journal of public health*, 105(11), 2283–2290. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2015.302630>

Klette, T., Drugli, M. B., & Aandahl, A. M. (2018). Together and alone a study of interactions between toddlers and childcare providers during mealtime in Norwegian childcare centres. *Early Child Development & Care*, 188(3), 387–398. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1080/03004430.2016.1220943>

Kultti, A., & Pramling, N. (2015). Limes and Lemons: Teaching and Learning in Preschool as the Coordination of Perspectives and Sensory Modalities. *IJEC* 47, 105–117. <https://doi.org/10.1007/s13158-015-0130-4>

Lagström, H., & Talvia, S. (2014). Ruokakasvatus ja lasten ruokakäyttäytyminen. I verket P. Ojansivu, M. Sandell, H. Lagström, A. Lyytikäinen (toim.) Ruokakasvatus varhaiskasvatuksessa – ruokailoa ja terveyttä lapsille. Turun Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen julkaisuja 8/2014. Turun yliopisto, s.22. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-5660-9>

Larson A. L., Barrett T. S., & McConnell S. R. (2020). Exploring early childhood language environments: a comparison of language use, exposure, and interactions in the home and childcare settings. *Lang. Speech Hear. Serv. Sch.* 51, 706–719. doi: 10.23641/asha.12042678

Lillemyr, Ole Fredrik., (2013) *Lek på allvar – en spännande utmaning*. Liber AB

Livsmedelsverket. (2018). *Varhaiskasvatukseen ensimmäistä kertaa oma ruokailusuositus*. <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/terveytta-edistava-ruokavalio/uutiset/varhaiskasvatukseen-ensimmaista-kertaa-oma-ruokailusuositus/>

Livsmedelsverket. (2023). *Nationella riktlinjer för måltider i förskolan*. <https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/broschyrrer-folldrar/riktlinjer-for-maltider-i-forskolan.pdf>

Locchetta, B. M., Barton, E. E., & Kaiser, A. (2017). Using Family Style Dining to Increase Social Interactions in Young Children. *Topics in Early Childhood Special Education*, 37(1), 54-64. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1177/0271121416678078>

Locchetta, B., Domingo, M., & Barton, E. E. (2020). Family Style Dining: Making the Most of Your Meals! *Young Exceptional Children*, 23(4), 187–198. <https://doi.org/10.1177/1096250619858676>

Löwenborg, L. (2019). *Färdigheter för livet*. <https://www.forskoletidningen.se/1-2020/fardigheter-livet#:~:text=Enligt%20forskningen%20p%C3%A5%20barnets%20grad,skapa%20m%C3%A4nskliga%20och%20h%C3%A5llbara%20samh%C3%A4llen>

Mortlock, A. (2015). Toddlers' use of peer rituals at mealtime: symbols of togetherness and otherness. *International Journal of Early Years Education*, 23(4), 426–435. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1080/09669760.2015.1096237>

Määttä, S., Koivula, M., Huttunen, K., Paananen, M., Närhi, V., Savolainen, H., & Laakso, M.-L. (2017). *Lasten sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa*. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset, 17/2017. <http://oph.fi/julkaisut/2017/lasten-sosioemotionaalisten-taitojen-tukeminen-varhaiskasvatuksessa>

National Institute of Child Health and Human Development Early Child Care Research Network. (2005). Early child care and children's development on the primary grades: Results from the NICHD Study of Early Child Care. *American Educational Research Journal*, 42, 537–570. doi:10.3102/00028312042003537

Persson, C., Göranson, H., & Fjellström, C. (2013). Teachers' Interaction With Children in the School Meal Situation: The Example of Pedagogic Meals in Sweden. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 45 (5), 420-427, <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2013.02.008>.

Torr, J., & Pham, L. (2016). Educator Talk in Long Day Care Nurseries: How Context Shapes Meaning. *Early Childhood Education Journal*, 44(3), 245–254. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-015-0705-6>

Utbildningsstyrelsen. (2024). *Språkets rika värld- material*. <https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/sprakens-rika-varld-material>

Whorrall, J., & Cabell, S. (2016). Supporting Children's Oral Language Development in the Preschool Classroom. *Early Childhood Education Journal*, 44(4), 335–341. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-015-0719-0>

Sheridan, S., & Gjems, L. (2017). Preschool as an Arena for Developing Teacher Knowledge Concerning Children's Language Learning. *Early Childhood Education Journal*, 45(3), 347–357. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-015-0756-8>

Statens näringsdelegation, Virtanen, S., Hautamaa, P., Heikkinen, T., Oksanen, H., & Kuoppala, T. (2018). *Terveyttä ja iloa ruoasta: Varhaiskasvatuksen ruokailusuositus*. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-992-7>

Bilagor

Bilaga 1

Databas	Datum	Sökord	Antal träffar	Antal valda artiklar	Titel
EBSCO	15.10	” educator talk” AND preschool or kindergarten or early childhood education	13	2	Educator Talk in Long Day Care Nurseries: How Context Shapes Meaning & Infant–toddler educators’ language support practices during snack-time
Sage	20.10	“mealtimes in preschool”	340	1	Where and when is support for vocabulary development occurring in preschool classrooms?
EBSCO	23.10	” child interactions” AND child-care AND mealtime	218	3	Together and alone a study of interactions between toddlers and childcare providers during mealtime in Norwegian childcare centres & Teacher–Child Interactions During Mealtimes: Observations of Toddlers in High Subsidy Child Care Settings & Toddlers’ use of peer rituals at mealtime: symbols of togetherness and otherness
Sage	22.10	social interactions AND preschool AND meals	781	2	Using Family Style Dining to Increase Social Interactions in Young Children & Using “Snack Talk” to Support Social Communication in Inclusive Preschool Classrooms
EBSCO	24.10	" language learning" AND preschool AND meals	144	2	Preschool as an Arena for Developing Teacher Knowledge Concerning Children’s Language Learning &

					Supporting Children’s Oral Language Development in the Preschool Classroom
Science direct	4.11	“ interactions in preschool”	209	1	Variation in the effectiveness of instructional interactions across preschool classroom settings and learning activities
Springer link	7.11	“learning in preschool” AND language	131	1	Limes and Lemons: Teaching and Learning in Preschool as the Coordination of Perspectives and Sensory Modalities

Bilaga 2

Författare och årtal	Titel	Syfte	Resultat
1. Hallam, R., Fouts, H., Bargreen, K., & Perkins, K. (2016).	Teacher–Child Interactions During Mealtimes: Observations of Toddlers in High Subsidy Child Care Settings	Syftet med denna forskning var att fokusera på de vardagliga upplevelsorna hos små barn i rutinmässiga situationer och sammanhang.	Resultatet i studien tyder på att minimala interaktioner mellan pedagoger och barn ägde rum under de observerade måltidssituationerna.
2. Dwyer, J., & Harbaugh, A. G. (2020).	Where and when is support for vocabulary development occurring in preschool classrooms?	Syftet med studien är att utforska hur pedagogerna använder olika aktivitetssituationer som t.ex. måltider till att stödja barnens ordförrådsutveckling.	Resultatet visar att under situationer som måltider gav pedagogerna lite stöd för ordförrådsutveckling trots att dessa aktiviteter utgör mer än hälften av observationstiden.
3. Torr, J., & Pham, L. (2016).	Educator Talk in Long Day Care Nurseries: How Context Shapes Meaning	Syftet med forskningen var att undersöka hur	Resultatet i forskningen visar att pedagogerna ofta

		pedagogerna använde språket i interaktion med barnen inom småbarnspedagogiken.	talade med mer än ett barn åt gången, vilket begränsade möjligheterna att engagera sig i långvariga samtal med barn. Pedagogerna använde också språket främst för att hantera barnens beteende.
4. Degotardi, S., Torr, J., & Nga Thanh Nguyen. (2016).	Infant-toddler educators' language support practices during snack-time	Syftet med forskningen var att undersöka mängden och kvaliteten av pedagogernas användning av språkutvecklande under korta morgon- och mellanmålstunder.	Resultatet visar att pedagogerna verkar förbise hur mycket möjligheter det finns för att stödja yngre barns språk under måltiderna. Potential för stödandet av barnens språkutveckling finns under måltiderna men det används inte av pedagogerna. Enligt forskning har en lång erfarenhet och hög utbildningsnivå inom yrket positiv koppling till hur pedagogerna bedömer deras

			<p>språkutvecklande strategier.</p> <p>Studien visar även att det finns en koppling mellan hur bra relationen är mellan barnen och pedagoger under måltiderna och pedagogernas sätt att kommunicera.</p>
<p>5. Klette, T., Drugli, M. B., & Aandahl, A. M. (2018).</p>	<p>Together and alone a study of interactions between toddlers and childcare providers during mealtime in Norwegian childcare centres.</p>	<p>Studien undersökte kvaliteten av interaktioner mellan pedagogerna och barnen under en lunch på daghem.</p>	<p>Resultatet visar att pedagogerna inte var medvetna om att det under måltiderna finns möjlighet för barnen att lära sig något nytt.</p> <p>I forskningen saknades den verbala utbyten helt mellan pedagogerna och barnen under måltidssituationerna</p>
<p>6. Sheridan, S., & Gjems, L. (2017).</p>	<p>Preschool as an Arena for Developing Teacher Knowledge Concerning Children's Language Learning</p>	<p>Denna artikel utforskar vad svenska och norska pedagoger betonar vara viktigt för barns språkinläring.</p>	<p>Resultatet i studien visar att måltider är en av de bästa vardagliga situationerna för att främja och stödja barnens språkliga färdigheter.</p> <p>Måltidssituationerna ger</p>

			<p>barnen möjlighet att lära sig hur de ska kommunicera i en grupp, både som lyssnare och talare. Barnen lär sig nya ord och begrepp i ett socialt sammanhang, som är relaterade till måltiden.</p>
<p>7. Mortlock, A. (2015).</p>	<p>Toddlers' use of peer rituals at mealtime: symbols of togetherness and otherness</p>	<p>Syftet med studien var att undersöka barns interaktioner med varandra.</p>	<p>Resultatet i studien visar att måltiderna ger en unik möjlighet att observera barnens interaktioner med varandra.</p>
<p>8. Gauvreau, A. (2019)</p>	<p>Using "Snack Talk" to Support Social Communication in Inclusive Pre-school Classrooms</p>	<p>Syftet med forskningen är att undersöka hur pedagoger kan stödja barns sociala färdigheter under måltider i grupper med varierande behov.</p>	<p>Resultatet visar att "family style" måltider gör att det skapar meningsfulla möjligheter för social kommunikation.</p> <p>I "family style" måltiderna har alla barnen ansvar för en viss sak, vilket uppmuntrar barnen till att ta mer initiativ och fråga varandra i stället för att be pedagogerna om något.</p>

<p>9. Locchetta, B. M., Barton, E. E., & Kaiser, A. (2017)</p>	<p>Using Family Style Dining to Increase Social Interactions in Young Children</p>	<p>Syftet med studien var att undersöka effekterna av "family style" måltider på barnens sociala interaktioner under måltider inom småbarnspedagogiken.</p>	<p>Resultatet visar att då pedagogerna sitter och äter med barnen, känner barnen sig inkluderade.</p> <p>Enligt forskningen ökar "family style" måltider mängden samtal under måltiden samt pedagogernas användning av beröm.</p>
<p>10. Cabell, S., DeCoster, J., LoCasale-Crouch, J., Hamre, B., Pianta, R. (2013).</p>	<p>Variation in the effectiveness of instructional interactions across preschool classroom settings and learning activities</p>	<p>Syftet med studien var att undersöka i vilken utsträckning effektiviteten av pedagogiska interaktioner varierar mellan olika sociala situationer inom småbarnspedagogiken.</p>	<p>Resultatet visar att måltider inte utnyttjas till att stödja barnens språkliga färdigheter.</p> <p>Det finns utmaningar som är specifika för måltidssituationer som till exempel tidsgränser och personalbrist.</p> <p>Pedagogerna kommunicerar mest effektivt med barnen under stora gruppaktiviteter jämfört med interaktioner under måltider och rutiner.</p>

<p>11. Whorrall, J., Cabell, S. (2015)</p>	<p>Supporting Children's Oral Language Development in the Preschool Classroom</p>	<p>Syftet med studien var att erbjuda strategier och exempel för pedagoger att bättre stödja barnens muntliga språkutveckling i situationer som inte är lärarledda.</p>	<p>Resultatet visar att under måltiden får barnen större möjlighet att prata om sina egna ämnen och pedagogen kan delta i ett mer jämlikt samtal där de turliga om att prata.</p> <p>Måltiden är också ett tillfälle för barn att delta i kognitivt utmanande samtal och måltiderna ger också möjlighet för pedagogerna att fråga barnen om olika saker.</p> <p>Resultat av studien visar även att då pedagogerna sitter en längre tid med barnen under måltiden blir mer barnorienterade och uppmuntar samt använder mer interaktiv och varierad kommunikation.</p>
<p>12. Kultti, A. Pramling, N. (2015)</p>	<p>Limes and Lemons: Teaching and Learning in Preschool as the Coordination of Perspectives and Sensory Modalities</p>	<p>Syftet med forskningen är att artikeln föreslår ett sätt att se på</p>	<p>Resultatet i forskningen visar att daghemmet är en social arena</p>

		undervisning och lärande inom småbarnspedagogiken där fokus ligger på att barn och pedagoger tillsammans skapar en gemensam förståelse.	där barnen deltar och lär sig i olika gruppaktiviteter som till exempel måltider, i stället för att lära sig individuellt.
--	--	---	--